

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**



**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za april/travanj 2017. godine**

Sarajevo, juni/lipanj 2017. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni i vanjski sektor.....	4
1.1. Kretanje industrijske proizvodnje i vanjskotrgovinske razmjene.....	4
1.2. Tržište rada.....	7
2. Javne finansije.....	8
2.1. Indirektni porezi u BiH.....	8
2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....	9
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	10
3.1. Cijene.....	10
3.2. Monetarni sektor.....	11
3.3. Depoziti.....	13
3.4. Krediti.....	14
3.5. Berze u BiH.....	15
4. Strane direktne investicije.....	16

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Nedavna objava indeksa jedinične vrijednosti robnog izvoza i uvoza od strane zvanične statistike je pomogla da se, u odsustvu zvaničnih podataka ekonomskog rasta, dodatno razjasni tok ekonomske aktivnosti u prva četiri mjeseca 2017. godine. Time je prije svega omogućena procjena realnog rasta vanjske trgovine roba pri čemu treba naglasiti da se ovdje ne radi o pravim deflatorima robnog izvoza i uvoza. Prema pomenutim indeksima, cijene robnog izvoza su porasle za 3,6%, a uvoza za 7,5% u prvom tromjesečju 2017. godine. S tim u vezi, dostupni indikatori ukazuju da je ekonomski rast u prvom tromjesečju bio nošen snažnim realnim rastom robnog izvoza od 13,5% (g/g) uz skroman rast finalne potrošnje i neznatno povećanje investicija. Slaba domaća tražnja je dovela do znatno sporijeg realnog rasta robnog uvoza od 4,8% koji je istovremeno bio potpomognut izvoznim rastom. Time je vanjskotrgovinski deficit roba realno smanjen za 7,2% uprkos nominalnom povećanju od 5,6%. S druge strane, teško je objasniti nizak rast industrijske proizvodnje od svega 2,8% u prva četiri mjeseca uprkos dvocifrenom skoku robnog izvoza.

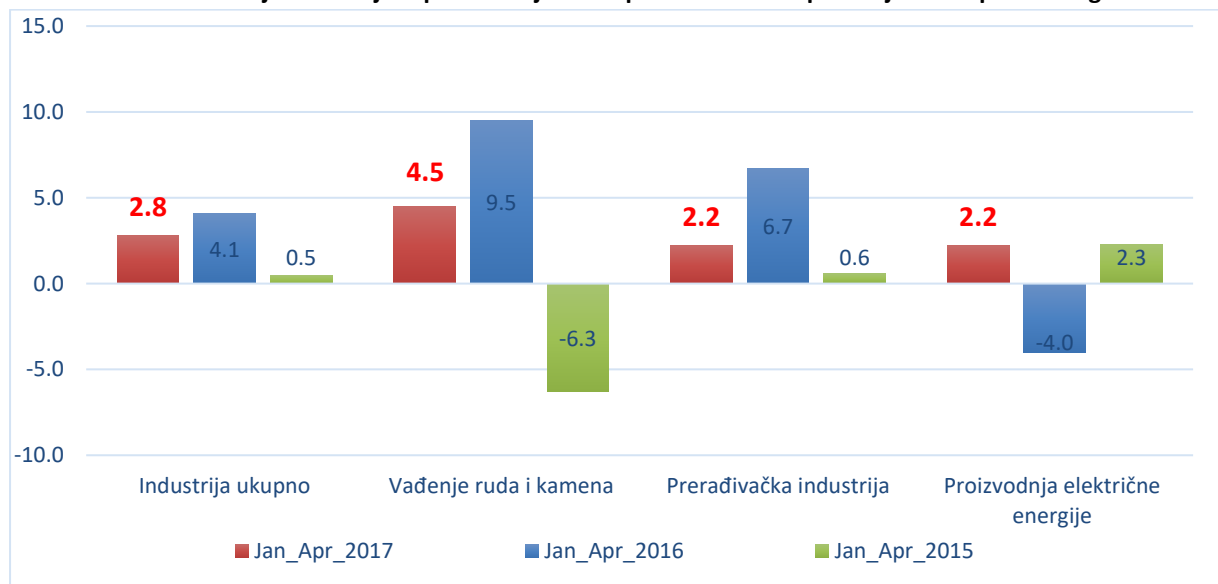
Nizak rast finalne potrošnje je bio jedan od glavnih uzroka slabe domaće tražnje. Na to primarno ukazuju realni rast prihoda od PDV-a (kojim se oporezuje potrošnja) od svega 2%, uz skroman povećanje vrijednosti uvoza dobara široke potrošnje od približno 4% u prva četiri mjeseca 2017. godine. Ovo je po svemu sudeći posljedica tek skromnog povećanja raspoloživog dohodka građana do kojeg je pored ostalog doveo i tek neznatan realni rast vladinih transfera po osnovu penzija. Naime, povećanje broja penzionera u prva četiri mjeseca od 1,7% je bilo praćeno realnim smanjenjem prosječne penzije od 1%. Smanjenje prosječne penzije je u velikoj mjeri posljedica rasta potrošačkih cijena (inflacije) od 1,2% koja je u prva četiri mjeseca takođe slabila kupovnu moć raspoloživog dohodka. Pored potrošnje, investicije vjerovatno bilježe još skromniji rast u 2017. godini. Naime, rast uvoza vrijednosti kapitalnih dobara od 8% u prva četiri mjeseca je u značajnoj mjeri neutralisan slabim građevinskim radovima koji u prvom tromjesečju bilježe realni pad od 3,2%. Pri tome je po svemu sudeći došlo do skromnog povećanja privatnih uz smanjenje javnih investicija. Na to upućuju pad niskogradnje koju uglavnom čine radovi na infrastrukturi od 7,1% sa jedne, te skroman rast visokogradnje i pomenuto povećanje uvoza opreme s druge strane. Smanjenje javnih radova je donekle i očekivano imajući u vidu skok obaveza servisiranja javnog vanjskog duga od skoro 60% u prva četiri mjeseca koji je po svemu sudeći u velikoj mjeri ograničio rast javne potrošnje i investicija.

1. Realni i vanjski sektor

1.1. Kretanja industrijske proizvodnje i vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-april 2017. godine

U aprilu 2017. godine u Bosni i Hercegovini je nastavljen trend jačanja ukupne ekonomske aktivnosti. U skladu s tim, u aprilu 2017. godine u odnosu na prethodni mjesec ostvaren je desezonirani rast industrijske proizvodnje od 0,7%, dok je povećanje proizvodnje na nivou perioda januar-april iznosilo 2,8%.¹ Povoljne eksterne okolnosti u okruženju (jačanje ekonomskog rasta u EU i regionu)² su predstavljale ključni faktor ostvarenog rasta industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Posmatrano po sektorima, vidljiv je podjednak doprinos svih sektora pri čemu su registrirane stope rasta u odnosu na isti period prethodne godine iznosile: rudarstvo 4,5%, prerađivačka industrija i sektor za proizvodnju električne energije 2,2%. Pojedinačno gledano najveća povećanja proizvodnje su ostvorena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su proizvodnja hemikalija i gotovih hemijskih proizvoda, 21,9%, električne opreme 18%, gotovih metalnih proizvoda 12,8%, te u okviru proizvodnje mašina, koksa i tekstila od preko 10%. S druge strane, izostao je doprinos nekih tradicionalno veoma važnih grana za bh. Industriju. Tako su u periodu januar-april 2017. godine smanjenja proizvodnje registrirana u okviru proizvodnje namještaja od preko 30%, zatim građevinskog materijala 18% i baznih metala od 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje proizvodnje u sektoru rudarstva ostvareno je usljed povećanja proizvodnje u rudnicima uglja i metalne rode od preko 6%, dok je proizvodnja kamena i ostalih ruda smanjena zbog smanjenja proizvodnje građevinskog materijala i građevinskih radova. Blago povećanje proizvodnje u sektoru za proizvodnju električne energije ostvareno je ponajviše zahvaljujući povećanju proizvodnje u termoelektranama od oko 20%, dok je u hidroelektranama proizvodnja smanjena za oko 35%.

Grafikon 1: Kretanje industrijske proizvodnje u BiH po sektorima za period januar-april 2017. godine



Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Kretanje vanjskotrgovinske robne u BiH u suštini je određeno kombinacijom gore navedenih rezultata u proizvodnji i nekolicine vanjskih faktora. Tako su pokazatelji vanjskotrgovinske

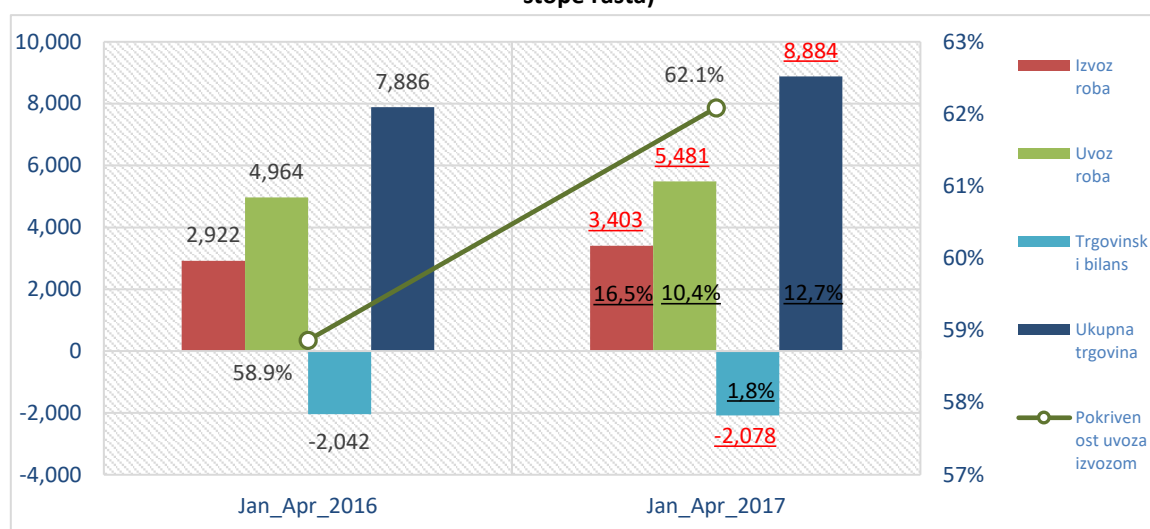
¹Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za april 2017. godine", 30.05.2017.

² Ovo potvrđuje i činjenica da je ESI-(Economic Sentiment Indicator) evropski indeks poslovnog povjerenja dostigao vrijednost od 110,6% što predstavlja najviši nivo ovog indeksa od Septembra 2007. godine.

robne razmjene za period januar-april 2017. godine rezultat povećanja ukupne industrijske proizvodnje, povećane izvozne i domaće tražnje i porasta svjetskih cijena.

Osnovne karakteristike vanjskotrgovinske razmjene u BiH u periodu januar-april 2017. godine su dvocifrena nominalna povećanja izvoza i uvoza, blagi rast deficita u nominalnom smislu i poboljšanje pokrivenosti uvoza izvozom. Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-april 2017. godine prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 2. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-april 2017. godine (nominalni iznosi i stope rasta)



Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Bosna i Hercegovina je u periodu januar-april 2017. godina ostvarila robni izvoz u vrijednosti 3,403 milijarde KM što predstavlja povećanje od 16,5 % u nominalnom smislu u odnosu na isti period prethodne godine.³ Ovo povećanje predstavlja nastavak dosta visokog trenda rasta izvoza u odnosu na prethodnu godinu, obzirom da je već četiri mjeseca zaredom izvoz uvećavan po dvocifrenim stopama rasta.⁴ Međutim, prilikom interpretacije ovih dosta impresivnih stopa rasta potrebno je imati u vidu da je tokom posmatranog perioda došlo i do povećanja cijena pojedinih izvoznih proizvoda što je u određenoj mjeri rezultiralo ovako visokim stopama rasta.⁵ Prema podacima IMF-a iz aprila 2017. godine tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja ukupnog indeksa svjetskih cijena za 30,1%, industrijskih inputa 22,1%, indeksa metala 30,2%, aluminijuma 22,2% i sirove nafte za čak 50%. Na osnovu ovih pokazatelja može se zaključiti da je realni rast izvoza bio nešto niži u odnosu na nominalni što nikako ne umanjuje činjenicu da je BiH ostvarila vrlo dobar izvozni rezultat tokom posmatranog perioda.

Posmatrano po pojedinačnim proizvodima najznačajniji napredak u okviru bh. robnog izvoza ostvaren je u domenu izvoza električne energije 77% (2,5 p.p), aluminijuma 30% (1,8 p.p), metalnih proizvoda 30% (0,9 p.p), osnovnih hemijskih proizvoda 17,3% (0,9 p.p), sekundarnih sirovina 50% (0,9 p.p), te izvoza koksa gdje je vrijednost ostvarenog izvoza uduplana a doprinos rastu je iznosio (1,4 p.p). S druge strane, nešto niži nivo izvoza u odnosu na prethodnu godinu ostvaren je u okviru izvoza papira i kartona, te sirovog željeza i čelika. Posmatrano po zemljama najznačajnija povećanja izvoza ostvarena su prilikom izvoza u države regiona Hrvatsku i Srbiju gdje su registrirane stope rasta robnog izvoza

³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom april 2017. godine", 20.05.2017. godine.

⁴ Registrirane stope rasta izvoza u odnosu na isti mjesec prethodne godine su iznosile: januar 14,4%, februar 14,2%, mart 22,9% i april 14,1%.

⁵ U vrijeme pripreme ovog izvještaja dostupni su bili jedino indeksi izvoznih i uvoznih cijena BHAS-a za prvi kvartal 2017. godine koji ukazuju da su izvozne cijene povećane za 3,6% a uvozne 7,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

iznosile 30% odnosno 50%, što je i najviše doprinijelo povećanju ukupnog izvoza. Pored ovih zemalja tokom posmatranog perioda došlo je i do povećanja izvoza u Sloveniju 20%, Austriju 17,3%, te Njemačku i Italiju po gotovo identičnim stopama rasta od 1,2% odnosno 1,3% u. Posmatrano na nivou dva glavna trgovinska bloka BiH je na tržište zemalja EU izvezla robe u vrijednosti 2,457 milijardi KM što predstavlja povećanje od 12,5%, dok je u zemlje CEFTA-e izvezla 521 milion KM što je više za 34,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je i pokrivenost uvoza izvozom u okviru ovih vanjskotrgovinskih blokova poboljšana i iznosila je 73,4% sa EU i 76,3% sa zemljama CEFTA-e.

Povećanje poslovne aktivnosti više u domenu korporativnog sektora nego sektora stanovništva uz značajno povećanje uvoznih cijena rezultirao je povećanjem bh. robnog uvoza u periodu januar-april 2017. godine. Tako je ukupni uvoz roba na nivou posmatranog perioda iznosio 5,481 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 10,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po mjesecima nominalne stope rasta uvoza roba su iznosile: januar 9,6%, februar 12,9%, mart 14,6% i april 4,8%. Međutim, ako se ima u vidu evidentan rast uvoznih cijena može se zaključiti da je realna stopa rasta uvoza roba bila odprilike u pola niža u odnosu na nominalnu.

Posmatrano po proizvodima najznačajnija povećanja a samim tim i najveći doprinos rastu uvoza registrirana su u okviru: nafte i naftnih derivata 35,8% (1,7 p.p), pojedinih mašinskih proizvoda 41% (0,7 p.p), motornih vozila 10,5% (0,6 p.p), te kamenog uglja i električne energije gdje je uvoz udvostručen a doprinosi rastu ukupnog uvoza su iznosili (1,3 p.p) odnosno (1,1 p.p). U geografskom smislu posmatrano, bh. robni uvoz iz EU iznosio je 3,348 milijardi KM što predstavlja povećanje od 9,6%, dok je uvoz roba iz zemalja CEFTA-e iznosio 683 miliona KM što je za 6% više u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, najviše stope rasta uvoza registrirane su prilikom uvoza iz Hrvatske 18,4%, Austrije 14,4% Slovenije 12,5% Rusije 10,1%, Kine 5,5%, Italije 5,2% i Srbije 3,3%. Potrebno je također istaći da iako je uvoz roba iz Njemačke stagnirao, BiH je u periodu januar-april 2017. godine najviše robe uvezla iz ove zemlje u vrijednosti od 638 miliona KM.

Vrijednost bh. vanjskotrgovinskog robnog deficita u periodu januar-april 2017. godine iznosila je 2,078 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 1,8%. Međutim uzme li se u obzir cjenovni efekt i nešto viši nivo rasta uvoznih cijena u odnosu na izvozne može se zaključiti da je deficit u realnom smislu blago smanjen. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja deficita prilikom robne razmjene sa Italijom 12,2%, Rusijom 6,7% i Kinom 4,7%, dok je deficit u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa Njemačkom i Hrvatskom smanjen za 4,5%. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u Bosni i Hercegovini u periodu januar-april 2017. godine iznosila je 62,1% i u odnosu na isti period prethodne godine poboljšana je za 3,2 p.p. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za prva 4 mjeseca 2017. godine prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 1: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-april 2017.godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Januar_April_2016	Januar_april_2017	2017/2016 promjena %		Januar_April_2016	Januar_April_2017	2017/2016 promjena %		Januar_April_2016	Januar_April_2017	2017/2016 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	2922	3403	16,5	16,5	4964	5481	10,4	10,4	-2042	-2078	1,8	1,8	62,1%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA	31	36	18,0	0,2	140	147	5,0	0,14	-110	-111	1,4	0,07	24,5%
2 PROIZVODI BILNOG PORJEKLA	55	85	55,1	1,03	254	284	11,8	0,60	-199	-199	-0,1	-0,01	29,9%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA I BILNOG	47	60	27,7	0,44	59	82	39,0	0,46	-12	-22	83,3	0,49	73,2%
4 PREHRAMBENE PRERAĐEVINE PROIZVODI MINERALNOG PORJEKLA	108	104	-3,7	-0,14	450	448	-0,4	-0,04	-342	-344	0,6	0,10	23,2%
5 PROIZVODI HEMISKE INDUSTRIJE Ili SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	204	324	58,8	4,11	551	800	45,2	5,02	-347	-476	37,2	6,32	40,5%
6 KODI I KRZNO	227	302	33,0	2,57	521	533	2,3	0,24	-294	-231	-21,4	-3,09	56,7%
7 DRVO I PROIZVODI OD DRVEĆA	93	105	12,9	0,41	333	350	5,1	0,34	-240	-245	2,1	0,24	30,0%
8 KOŽA I KRZNO	46	70	52,2	0,82	147	163	10,9	0,32	-101	-93	-7,9	-0,39	42,9%
9 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	219	226	3,2	0,24	72	79	9,7	0,14	147	147	0,0	0,00	286,1%
10 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	83	64	-22,9	-0,65	128	126	-1,6	-0,04	-45	-62	37,8	0,83	50,8%
11 OBUĆA, SEŠIRI, KAPE I SUŠNI PROIZVODI	172	179	4,1	0,24	344	368	7,0	0,48	-172	-189	9,9	0,83	48,6%
12 PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I SUŠNIH BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALI I PROIZVODI	231	229	-0,9	-0,07	121	114	-5,8	-0,14	110	115	4,5	-0,24	200,9%
13 OD BAZNIH METALA MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	18	24	37,1	0,22	100	98	-2,0	-0,04	-83	-74	-10,3	-0,42	24,5%
14 SAJTOVI, MJEŠNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	5	4	-11,1	-0,02	5	5	11,1	0,01	0	-1	#DIV/0!	#DIV/0!	80,0%
15 RAZNI PROIZVODI	489	594	21,5	3,59	487	564	15,8	1,55	2	30	1400,0	-1,37	105,3%
16 UNIJETNIČKA DIJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I NERAZVRSTANO	351	414	17,9	2,16	663	719	8,4	1,13	-312	-305	-2,2	-0,34	57,6%
17	107	105	-1,9	-0,07	370	401	8,4	0,62	-263	-296	12,5	1,62	26,2%
18	8	9	9,8	0,03	67	66	-1,5	-0,02	-59	-57	-3,1	-0,09	13,6%
19	37	60	64,4	0,80	3	5	78,6	0,04	34	55	63,2	-1,04	1200,0%
20	385	403	4,7	0,62	115	123	7,0	0,16	270	280	3,7	-0,49	327,6%
21	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	100,0%
22	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

1.2. Tržište rada

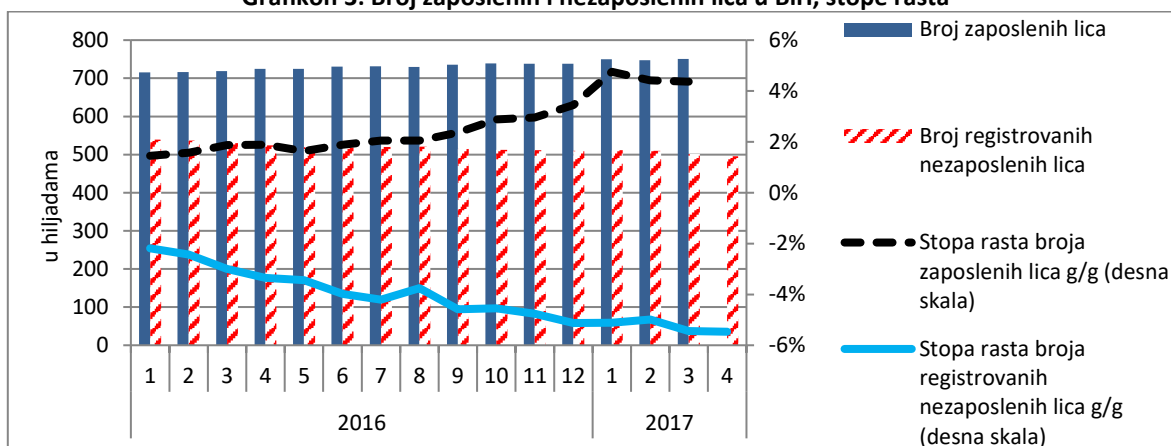
Kao i prethodni mjesec broj zaposlenih lica u martu 2017. godine nastavio se uvećavati po stopi od 4,4% g/g i iznosio je 750,5⁶ hiljada. Uz smanjenje broja nezaposlenih lica, administrativna stopa nezaposlenosti u BiH je niža u poređenju sa martom 2016. godine i iznosi 40,1%. Broj zaposlenih lica je uvećan u gotovo svim područjima djelatnosti, ali je najznačajniji doprinos rastu broja zaposlenih bio u djelatnostima industrije, trgovine i usluga.

Tako je u području djelatnosti prerađivačke industrije broj zaposlenih lica uvećan za 5,9% g/g, trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala 5,5% g/g i ostalih⁷ uslužnih djelatnosti 42,5% g/g. U aprilu 2017. godine ukupan broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH iznosio je 495,4 hiljada i manji je za 5,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

⁶ Broj zaposlenih lica za april 2017. godine nije bio objavljen u periodu izrade Informacije. Izvor: BHAS, privremeni podatak za februar.

⁷ Ostale uslužne djelatnosti (S) - Do visoke stope rasta broja zaposlenih u pomenutoj djelatnosti došlo je jer se u FBiH broj izvještajnih jedinica u području S KDBiH 2010 povećao (uključene izvještajne jedinice koje imaju 10 i više zaposlenih). Izvor: BHAS pojašnjenje.

Grafikon 3: Broj zaposlenih i nezaposlenih lica u BiH, stope rasta

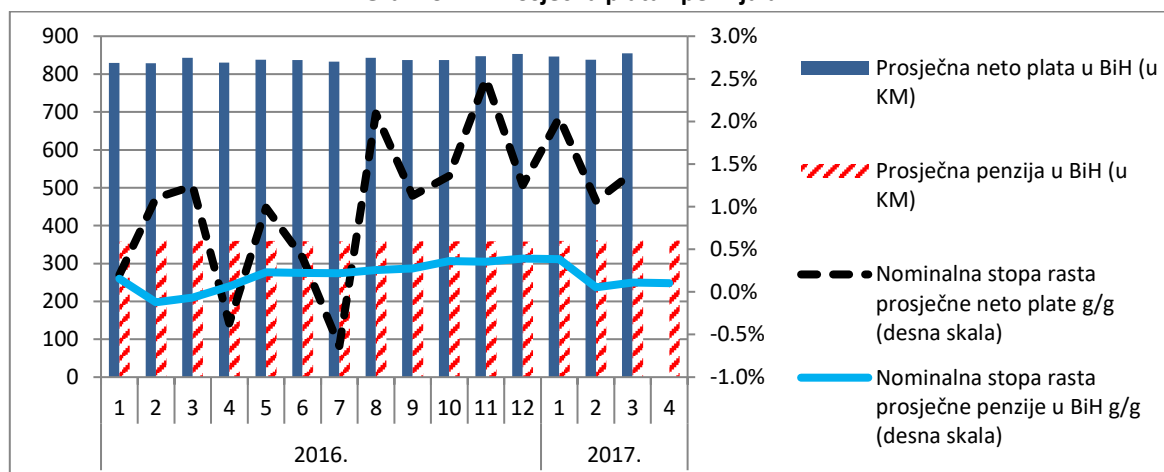


Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

Iako je prosječna nominalna neto plata u BiH u martu 2017. godine nominalno uvećana za 1,4% g/g i iznosi 854⁸ KM, u realnom smislu ostala je nepromijenjena zbog inflacije od 1,4%. Ipak, nominalni rast prosječne neto plate u pojedinim područjima djelatnosti bio je nešto brži. U području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti neto plata je uvećana 12,5% g/g, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane 5,3% g/g, građevinarstvu 4,7% g/g.

Broj penzionera u BiH u aprilu 2017. godine nastavio se postepeno uvećavati (1,4% g/g) i iznosi 664,3 hiljada.⁹ Uporedo sa povećanjem broja penzionera prosječna penzija u posmatranom mjesecu iznosila je 360¹⁰ KM i nominalno je gotovo nepromijenjena (0,1% g/g) u odnosu na isti mjesec 2016. godine. Međutim, realni rast prosječne penzije bio je negativan (-1,3%) zbog inflacije.

Grafikon 4: Prosječna plata i penzija u BiH



Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

⁸ Prosječna neto plata za april 2017. godine nije objavljena u periodu izrade Informacije.

⁹ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

¹⁰ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera.

2. Javne finansije

U periodu januar-april 2017. godine, na BiH nivou je ukupno prikupljeno oko 4,5 milijarde KM javnih prihoda ili 8,0% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine. U tom iznosu oko 47,1% se odnosi na prihode od indirektnih poreza, a 52,9% na prihode od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda u nadležnosti entitetskih poreskih uprava.

2.1. Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. April mjesec karakteriše porast naplate bruto prihoda od indirektnih poreza, kao i nastavak usporenja rasta povrata ja JR UIO, što je rezultiralo porastom prikupljenih neto prihoda od indirektnih poreza. Naravno, spomenuto kretanje se odrazilo i na ukupan posmatrani period. Za period januar - april 2017. godine je prikupljeno oko 2,1 milijardu KM (4,3% g/g više) bruto prihoda. Povrati sa JR, kao što je već ranije napomenuto, usporavaju svoj rast, što je uz rast naplate bruto prihoda, doprinijelo rastu prikupljenih neto prihoda. U posmatranom periodu prikupljeno je oko 2,1% g/g više neto prihoda, odnosno oko 1,7 milijardi KM. Najveći doprinos rastu neto prihoda dao je rast prihoda od PDV-a (1,9 p.p.).

Porez na dodatu vrijednost. Iz mjeseca u mjesec prihodi po osnovu PDV-a bilježe kontinuirano povećanje, ali sa skromnijim stopama rasta u odnosu na prethodni mjesec. To se sve odrazilo na stopu rasta za prva četiri mjeseca posmatrane godine, koja je iznosila 3,1%. U posmatranom periodu po osnovu neto prihoda od PDV-a je prikupljeno oko 1,1 milijardu KM. Prema poreskim prijavama, ukupno naplaćeni prihodi od PDV-a su iznosili preko 1 milijarde KM (3,2% g/g više). Prihodi po poreskim prijavama, pri uvozu roba, su ostvarili rast od 10,0% g/g, dok su prihodi od PDV-a iz domaćeg prometa roba i usluga smanjeni za 25,2% g/g.

Akcize. Tokom aprila mjeseca neto prihodi prikupljeni po osnovu akciza usporavaju rast, što je uz smanjenje sa početka godine, rezultiralo da stopa rasta za period januar-april bude negativna. Za prva četiri mjeseca od akciza je prikupljeno oko 435 neto prihoda, što je za 2,1% manje nego u istom periodu prethodne godine. Dvije trećine akciza čine uvozne akcize, koje su tokom posmatranog perioda ostvarile neznatan rast (0,8% g/g).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2017	jan-apr 2016	jan-apr 2017	feb 2017	mar 2017	apr 2017
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	3,1	4,3	3,3	5,9	6,6
Povrati	18,4	-4,0	15,4	21,4	13,8	9,4
Neto prihodi - prikupljeno	81,6	4,7	2,1	-0,2	4,2	6,1
PDV	51,1	5,4	3,1	1,5	4,6	5,6
Carine	3,9	-5,2	8,8	1,9	7,0	4,4
Akcize	20,6	3,7	-2,1	-7,1	3,9	1,7
Putarine	5,1	7,9	7,5	-6,3	1,2	16,9
Ostali prihodi	0,3	6,0	-4,7	-10,2	1,5	-12,1
Neusklađeni prihodi	0,7	18,9	-15,0	31,7	...	70,1
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	2,8	4,4	2,4	5,4	5,4
Minimalne rezerve	18,8	-3,1	15,2	21,4	16,3	9,4
Budžeti	81,2	4,1	2,2	-1,4	3,3	4,6
Servisiranje vanjskog duga	11,8	-10,9	59,0	34,9	33,7	122,9
FBiH	7,6	-11,3	62,9	42,1	35,1	131,8
RS	4,2	-11,1	52,2	26,7	28,6	108,4
BD	0,0	709,8	68,7	-89,4	419,0	27,2
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	69,4	6,0	-3,6	-4,2	-2,0	-5,2
Institucije BiH	11,7	0,4	-0,4	-4,0	0,8	-4,0
FBiH	36,8	5,4	-4,0	-4,8	-2,2	-5,4
RS	18,6	11,1	-5,4	-3,9	-3,6	-6,8
BD	2,4	3,8	1,9	1,7	-1,3	5,8

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

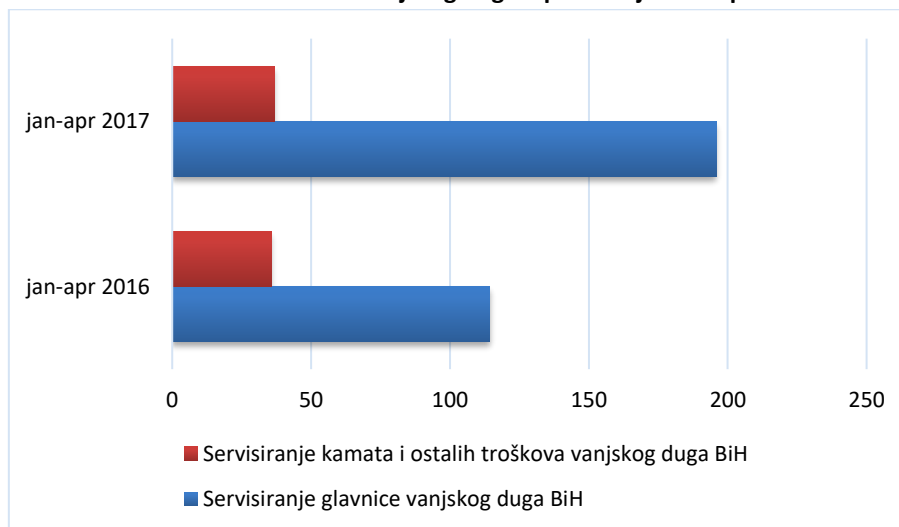
Carine. Neto prihodi od carina za prva četiri mjeseca su iznosili 82 miliona KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine za 8,8% više.

Putarine. Neto prihodi od putarina za period januar - april 2017. godine su iznosili oko 108 miliona KM, što je za 7,5% više nego u istom periodu prethodne godine.

Raspoređeni prihodi. U posmatranom periodu za raspoloživi neto prihodi za raspodjelu su iznosili oko 2,1 milijardu KM (4,4% više). Nakon izdvajanja oko 396 miliona KM prihoda za minimalne rezerve (povrate), za raspodjelu korisnicima je ostalo oko 1,7 milijardi KM (svoga 2,2% g/g više). Zbog nešto bržeg rasta doznačenih sredstava za servisiranje vanjskog duga u aprilu mjesecu (preko 100%), ukupno doznačena sredstva za prva četiri mjeseca su ostvarila rast od 59% g/g. Zbog navedenog rasta potreba servisiranja vanjskog duga, preostala doznačena sredstva krajnjim korisnicima su smanjena za 3,6% g/g.

Servis vanjskog duga. Kao što je već spomenuto, tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja potreba za servisiranjem vanjskog duga. Podaci CB BiH o servisiranju obaveza po osnovu vanjskog duga, za period januar-april 2017. godine, ukazuju na porast istih od 55,3% g/g. Za servis vanjskog duga utrošeno je oko 233 miliona KM. Za servisiranje glavnice, utrošeno je oko 196 miliona KM (71,3% g/g). I dalje najveći dio servisiranog iznosa glavnice (47%) se odnosi na servis duga prema MMF-u. Na servisiranje troškova kamata i provizija je utrošeno 3,9% g/g više sredstava, odnosno oko 37 miliona KM.

Grafikon 5: Servis vanjskog duga u periodu januar-april



Izvor: Centralna banka BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

U periodu januar - april 2017. godine, entitetske poreske uprave su ukupno prikupile oko 2,4 milijarde KM prihoda od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda. Stope rasta navedenih prihoda u entitetskim poreskim upravama su bile skoro iste, što je rezultiralo da su navedeni prihodi, posmatrani na nivou BiH ostvarili rast od 11,5% g/g. Takođe, sve pojedinačne kategorije prihoda, u oba entiteta bilježe pozitivne stope rasta. Detaljniji pregled slijedi u tabeli ispod.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-mar 2017			RS jan-mar 2017			BiH jan-mar 2017		
	miliona KM		rast	miliona KM		rast	miliona KM		rast
	2016	2017	u %	2016	2017	u %	2016	2017	u %
Direktni porezi	268,5	340,4	26,8	166,4	179,2	7,7	434,9	519,6	19,5
Porez na dohodak	119,6	132,6	10,8	69,7	77,2	10,9	189,3	209,8	10,8
Porez na dobit	88,1	144,7	64,2	89,2	93,9	5,3	177,3	238,7	34,6
Porezi građana	60,2	62,6	3,9	7,6	8,0	5,8	67,8	70,6	4,1
Ostali porezi	0,5	0,5	8,7	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	8,7
Takse, kazne i naknade	217,4	243,9	12,2	111,1	139,7	25,7	328,5	383,6	16,8
Doprinosi	945,2	1.018,5	7,8	420,3	451,4	7,4	1.365,5	1.469,9	7,6
PIO	523,1	564,5	7,9	236,3	250,3	5,9	759,4	814,8	7,3
Zdravstvo	378,6	407,7	7,7	153,0	167,7	9,6	531,7	575,4	8,2
Nezaposleni	43,4	46,4	6,7	11,9	12,8	6,8	55,4	59,1	6,8
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	17,6	18,8	7,0	17,6	18,8	7,0
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,5	1,8	19,1	1,5	1,8	19,1
UKUPNO	1.431,0	1.602,8	12,0	697,9	770,2	10,4	2.128,9	2.373,1	11,5

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Direktni porezi. Po osnovu direktnih poreza prikupljeno je oko 520 miliona KM, ili 19,5% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine. I dalje, najznačajnije kategorije direktnih poreza, su porez na dohodak i porez na dobit.

Porez na dobit. Prihodi po ovom osnovu u posmatranom periodu bilježe porast od 24,6% g/g. Prihodi po osnovu poreza na dobit u posmatranom periodu bilježe povećanje zahvaljujući značajnom porastu prihoda od poreza na dobit preduzeća (posebno u FBiH). U isto vrijeme, po ovom osnovu nisu zanemarljivi ni uvećani prihodi od poreza na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija.

Porez na dohodak. Za prva četiri mjeseca, po ovom osnovu, rast prihoda je iznosio 10,8% g/g. Kod poreza na dohodak, i dalje su najznačajniji prihodi od poreza na lična primanja (iz radnih odnosa ili obavljanja samostalne djelatnosti).

Prihodi od doprinosa. Za posmatrani period ukupni prihodi od doprinosa su veći za 7,6% g/g.

Ostali prihodi. Naplaćeni prihodi po osnovu taksi, kazni i naknada su u posmatranom periodu takođe viši za 16,8% g/g. Kod ove grupe prihoda najveći rast je ostvaren kod naknada i taksi (naknada za puteve koja se plaća prilikom registracije vozila, naknada za korištenje šuma, naknada za priređivanje igara na sreću, različite administrativne takse).

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

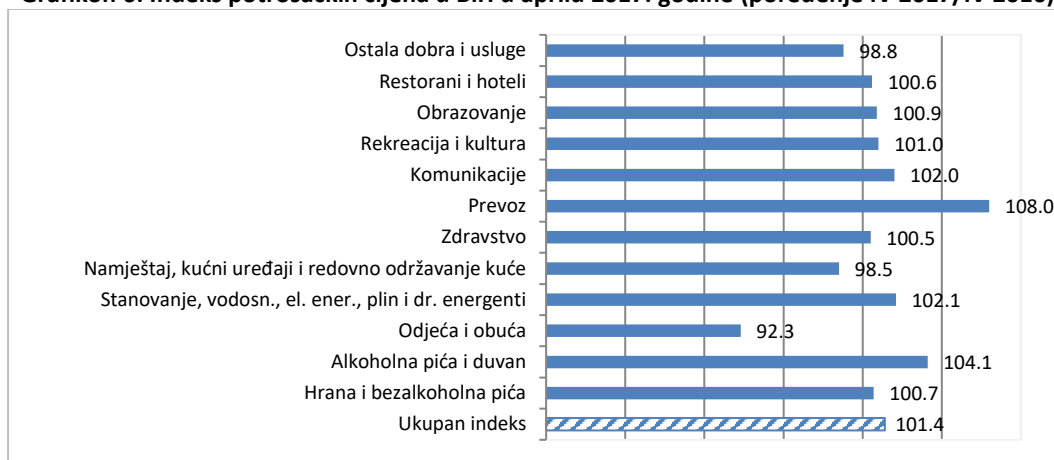
3.1. Cijene

U BiH u aprilu 2017. godine nastavljen je postepeni rast cijena. Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u BiH je uvećana za 1,4% g/g, odnosno za period I-IV 2017. godine iznosi 1,2%. Najznačajniji doprinos postepenom rastu inflacije u aprilu bio je u odjeljku prevoza gdje su cijene uvećane za 8% g/g uslijed povećanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Pored pomenutog odjeljka, rast ukupnog nivoa cijena u BiH podstaknut je povećanjem cijena u odjeljcima alkoholnih pića i duvana¹¹ (4,1% g/g),

¹¹ Uvećanje akciza na cigarete i duvan za pušenje na početku 2017. godine.

hrane¹² i bezalkoholnih pića (0,7% g/g), stanovanja, vodosnabdijevanja, el. energije, plina i dr. energenata (2,1% g/g).

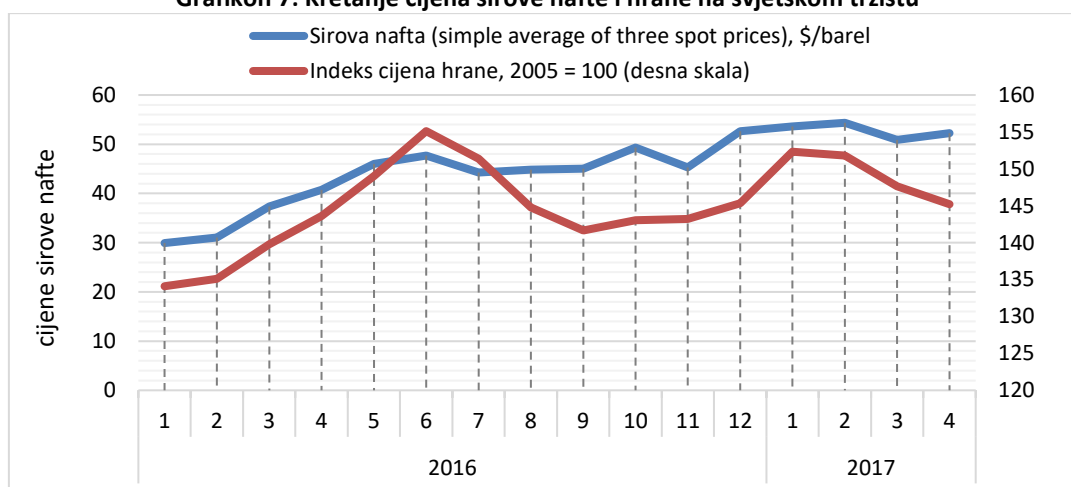
Grafikon 6: Indeks potrošačkih cijena u BiH u aprilu 2017. godine (poređenje IV 2017/IV 2016)



Izvor: BHAS

Iako je cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u aprilu 2017. godine bila neznatno veća u poređenju sa prethodnim mjesecom (52,2\$/barel), međugodišnji rast cijena sirove nafte je nešto veći i iznosi 28,2% g/g.¹³ Istovremeno cijena prirodnog gasa je uvećana za 28,9% g/g. Cijena hrane na svjetskom tržištu u aprilu 2017. godine bila je nešto niža u poređenju na prethodni mjesec ali je i dalje veća u odnosu na april 2016. godine (1,1%).¹⁴

Grafikon 7: Kretanje cijena sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu



Izvor: MMF baza podataka

3.2. Monetarni sektor

U aprilu 2017. godine ukupna novčana masa (M2) uvećana je za 9,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosi 20,7 mlrd. KM. Rast M2 je rezultat uvećanja svih komponenti novčane mase. Ipak, najveći doprinos rastu novčane mase dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (4,6 p.p.), a

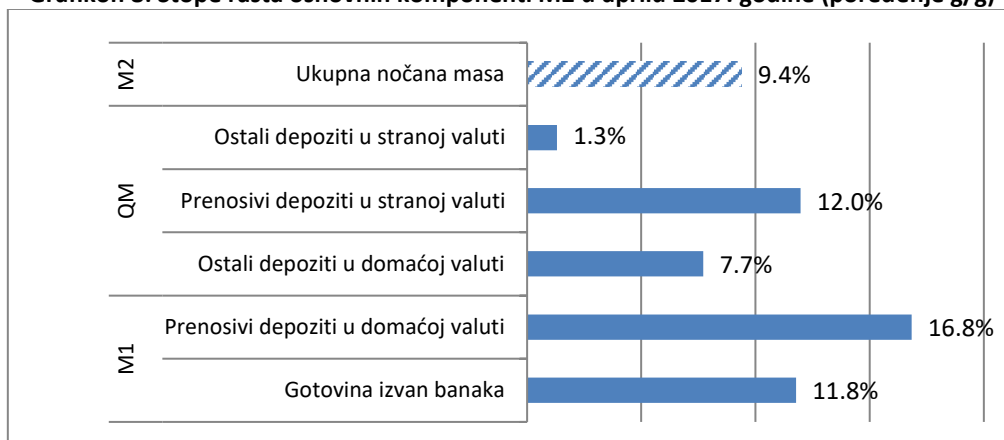
¹² Kao dominantan odjeljak u CPI indeksu doprinijeo je sveukupnom rastu cijena u BiH.

¹³ Izvor: MMF baza podataka (crude oil - simple average of three spot prices; natural gas - Russian natural gas border price in Germany).

¹⁴ Izvor: MMF baza podataka (food price index)

potom gotovina izvan banaka (1,9 p.p.) i ostali depoziti u domaćoj valuti (1,5 p.p.). Pregled stopa rasta svih pojedinačnih komponenti M2 predstavljen je na grafikonu ispod.

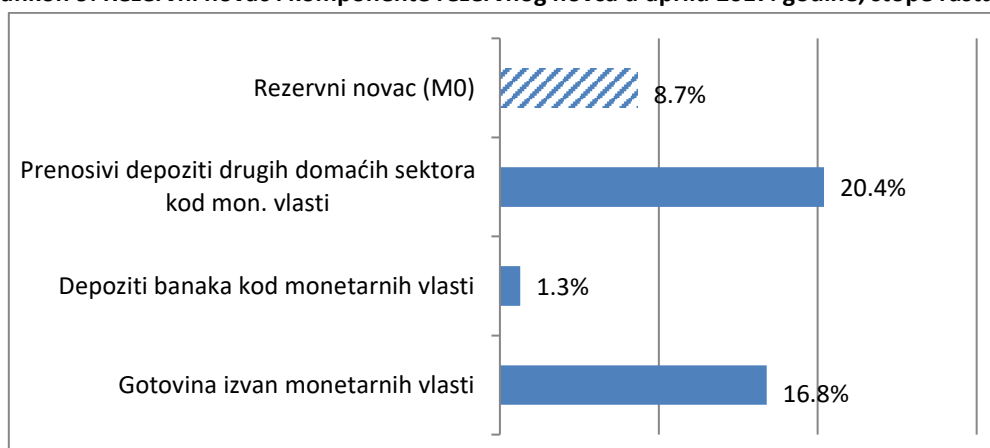
Grafikon 8: Stope rasta osnovnih komponenti M2 u aprilu 2017. godine (poređenje g/g)



Izvor: CBBiH

Sve komponente rezervnog novca (M0) u aprilu 2017. godine uvećane su u poređenju sa istim mjesecom 2016. godine. Međutim, najznačajniji doprinos rastu rezervnog novca dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (7,8 p.p.), uz stopu rasta od 16,8% g/g. Iako su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti imali bržu međugodišnju stopu rasta (grafikon ispod), nisu imali značajan doprinos rastu rezervnog novca zbog malog udjela (0,9%). Time je M0 uvećan za 8,7% g/g i iznosi 8,3 mlrd. KM.

Grafikon 9: Rezervni novac i komponente rezervnog novca u aprilu 2017. godine, stope rasta g/g



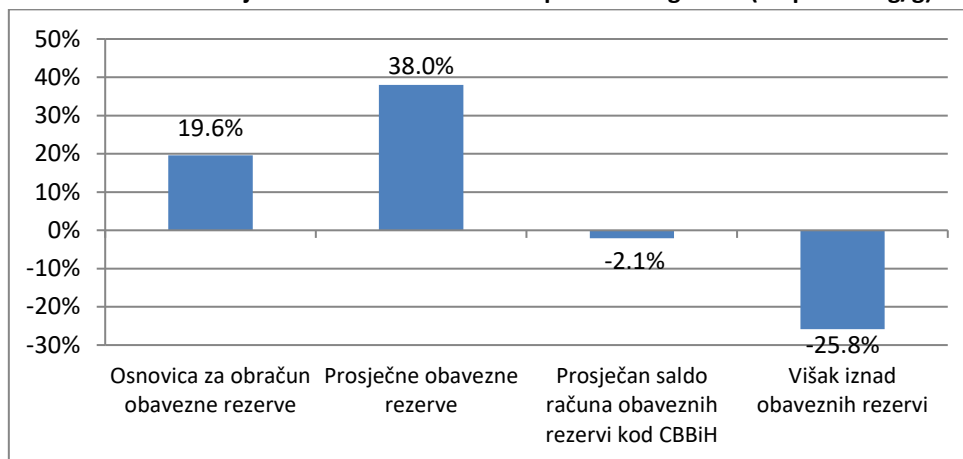
Izvor: CBBiH

U aprilu 2017. godine prosječna stopa obavezne rezerve nije se mijenjala u odnosu na prethodni mjesec i iznosi 10%, dok je implicitna¹⁵ stopa obavezne rezerve iznosila 19,1%. Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH smanjen je za 2,1% g/g i iznosi 3,9 mlrd. KM.¹⁶ Istovremeno, višak iznad obaveznih rezervi smanjen je za 25,8% g/g i iznosi 1,9 mlrd. KM, a prosječne obavezne rezerve su uvećane za 38% g/g.

¹⁵ Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obavezne rezerve

¹⁶ Nakon stupanja na snagu Odluke Upravnog vijeća CBBiH od 01.07.2016. godine, a odnosi se na visinu stope obavezne rezerve, udio viška iznad obavezne rezerve se smanjio, dok je udio prosječnih obaveznih rezervi povećan.

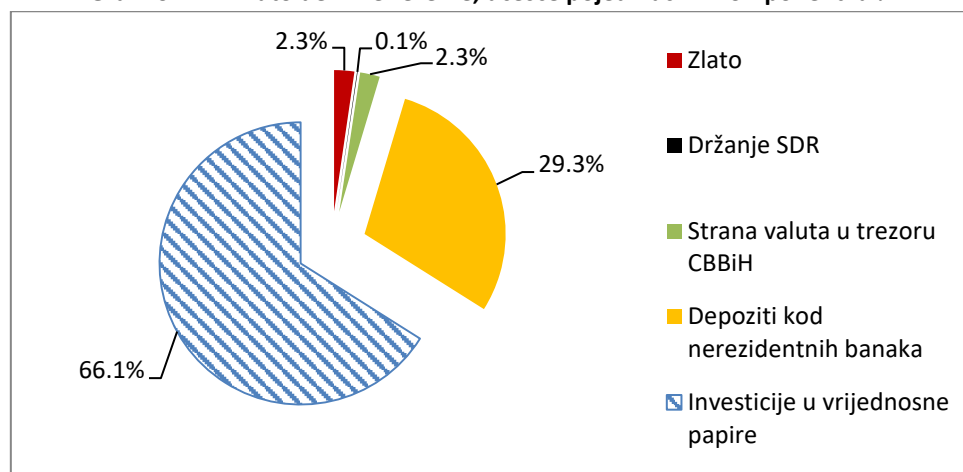
Grafikon 10: Prosječne obavezne rezerve u aprilu 2017. godine (stope rasta g/g)



Izvor: CBBiH

Usljed rasta depozita kod nerezidentnih banaka (g/g), bruto devizne rezerve u aprilu 2017. godine su uvećane za 8,2% g/g i iznose 9,4 mlrd. KM. Pored pomenute komponente bruto deviznih rezervi, uvećane su i strana valuta u trezoru CBBiH, držanje SDR i zlato ali je njihov doprinos rastu bio nešto manji. Rast bruto deviznih rezervi djelimično je usporen zbog smanjenja investicija u vrijednosne papire. Time je udio investicija u vrijednosne papire smanjen u korist depozita kod nerezidentnih banaka.

Grafikon 11: Bruto devizne rezerve, učešće pojedinačnih komponenti u %



Izvor: CBBiH

3.3. Depoziti

Ukupan iznos depozita na kraju četvrtog mjeseca 2017. god. je iznosio 18,19 mlrd. KM uz stopu rasta od 9,31%. U odnosu na prošli mjesec stopa je smanjena za 0,18 p.p. dok je u odnosu na početak godine stopa porasla za 0,4 p.p. Stopa rasta depozita stanovništva je smanjena za 0,18 p.p. dok je stopa rasta depoziti sektora nefinansijskih preduzeća manja za 1,1 p.p. u odnosu na kraj prošlog mjeseca. Takođe i stopa rasta depozita opšte vlade je smanjena za 1,39 p.p.

Učešće depozita stanovništva u ukupnim depozitima je smanjeno za 0,1%, a učešće depozita nefinansijskih preduzeća smanjeno za 0,3 p.p. Nasuprot tome učešće depozita opšte vlade je povećano za 0,2 p.p.

Tabela 4: Sektorska struktura depozita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)¹⁷

Period	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinansijskih preduzeća	Depoziti opšte vlade	Ostali
01.2017.	17.915	10.714	4.109	1.680	1.412
02.2017.	17.989	10.754	4.085	1.712	1.437
03.2017.	18.105	10.875	4.053	1.773	1.403
04.2017.	18.191	10.913	4.019	1.826	1.433
Stopa rasta g/g					
01.2017.	8,91%	8,91%	10,37%	11,96%	7,47%
02.2017.	9,15%	9,15%	10,08%	13,08%	10,78%
03.2017.	9,49%	9,49%	9,72%	22,91%	6,00%
04.2017.	9,31%	9,31%	8,62%	21,52%	7,86%
Učešće u ukupnim depozitima					
01.2017.	100,0%	59,8%	22,9%	9,4%	7,9%
02.2017.	100,0%	59,8%	22,7%	9,5%	8,0%
03.2017.	100,0%	60,1%	22,4%	9,8%	7,8%
04.2017.	100,0%	60,0%	22,1%	10,0%	7,9%

Izvor: CBBiH

3.4. Krediti

Ukupan iznos kredita na kraju četvrtog mjeseca 2017. god. je iznosio 17,67 mlrd. KM. uz stopu stope rasta 4,3% g/g. Najveću stopu rasta od 5,7% su ostvarili krediti plasirani nefinansijskim preduzećima sa istom, nepromjenjenom stopom kao i prošli mjesec od 5,7%.

Kreditni plasirani stanovništvu su ostvarili rast 4,9% i u odnosu na kraj prošlog mjeseca su veći za 0,3 p.p. dok je negativna stopa rasta kredita opštoj vladi se promjenila sa -7,1% g/g na -4,9% g/g.

Tabela 5: Sektorska struktura kredita (u mil. KM, stanje na kraju perioda)

Period	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinansijskim preduzećima	Kreditni opštoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
01.2017.	17.180	8.062	8.034	1.003	80
02.2017.	17.336	8.095	8.195	1.012	82
03.2017.	17.580	8.187	8.339	1.021	97
04.2017.	17.670	8.256	8.374	1.005	96
Stopa rasta g/g					
01.2017.	2,4%	4,0%	3,2%	-11,3%	0,0%
02.2017.	2,8%	4,2%	4,1%	-9,1%	-20,8%
03.2017.	3,9%	4,6%	5,7%	-7,1%	-14,6%
04.2017.	4,3%	4,9%	5,7%	-4,9%	0,0%
Učešće u ukupnim kreditima					
01.2017.	100,00%	46,93%	46,77%	5,84%	0,46%
02.2017.	100,00%	46,70%	47,27%	5,84%	0,47%
03.2017.	100,00%	46,57%	47,43%	5,81%	0,55%
04.2017.	100,0%	46,72%	47,39%	5,69%	0,54%

Izvor: CBBiH

¹⁷ Sektor nefinansijskih preduzeća čine nefinansijska javna i privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

3.5. Berze u BiH

Ukupan promet na obje berze u mjesecu aprilu 2017. godine je iznosio svega 95,88 mil.KM i manji je za 29,3% od prometa ostvarenog u istome periodu prošle godine.

Tabela 6: Promet (u KM) na SASE i BLSE u aprilu 2017. godine

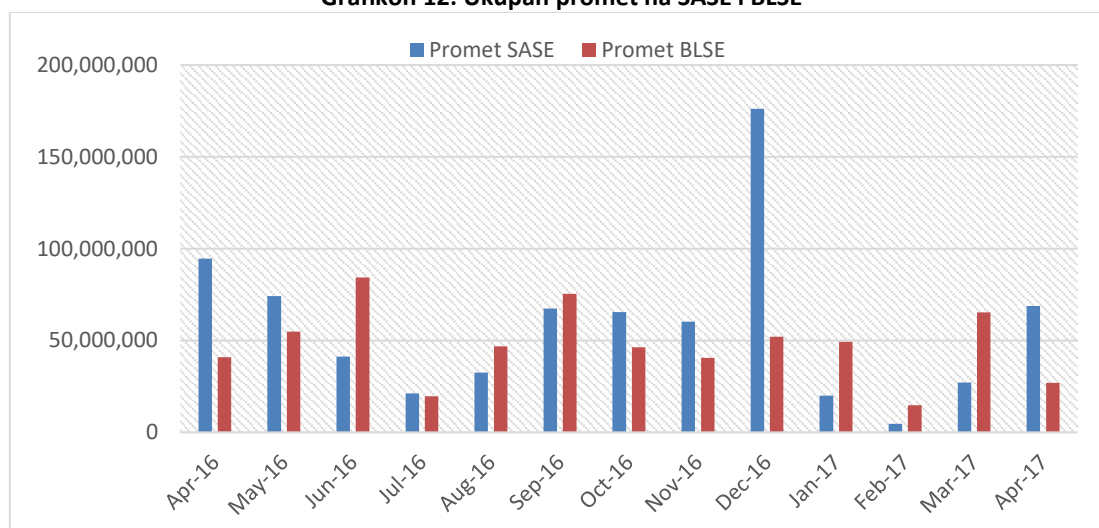
Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Apr-15	25.839.959	21.302.079	47.142.038
Apr-16	94.681.403	40.935.483	135.616.886
Apr-17	68.877.201	27.003.391	95.880.592

Izvor: SASE i BLSE

U mjesecu aprilu 2017. godine na Sarajevskoj berzi je ostvaren promet u iznosu od samo 68,88 mil. KM. Što predstavlja smanjenje u odnosu na promet u istom periodu prošle godine za čak 27,2%. i iznosi 71,8% ukupnog prometa na berzama u BiH. U mjesecu aprilu su oržane dvije aukcije Trezorskih zapisa FBiH i prikupljeno je ukupno 49,97 mil.KM što ujedno čini 72,6% ukupnog prometa na SASE u ovom mjesecu.

Na Banjalučkoj berzi u aprilu 2017. godine ostvaren je promet u iznosu od 27 miliona KM što čini 28,2% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. U ovome mjesecu promet ostvaren javnom ponudom Trezorskih zapisa RS je iznosio 21,8 mil. KM što predstavlja 80,6% prometa na BLSE. I pored javne prodaje Trezorskih zapisa promet na BLSE je manji za 34% u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine.

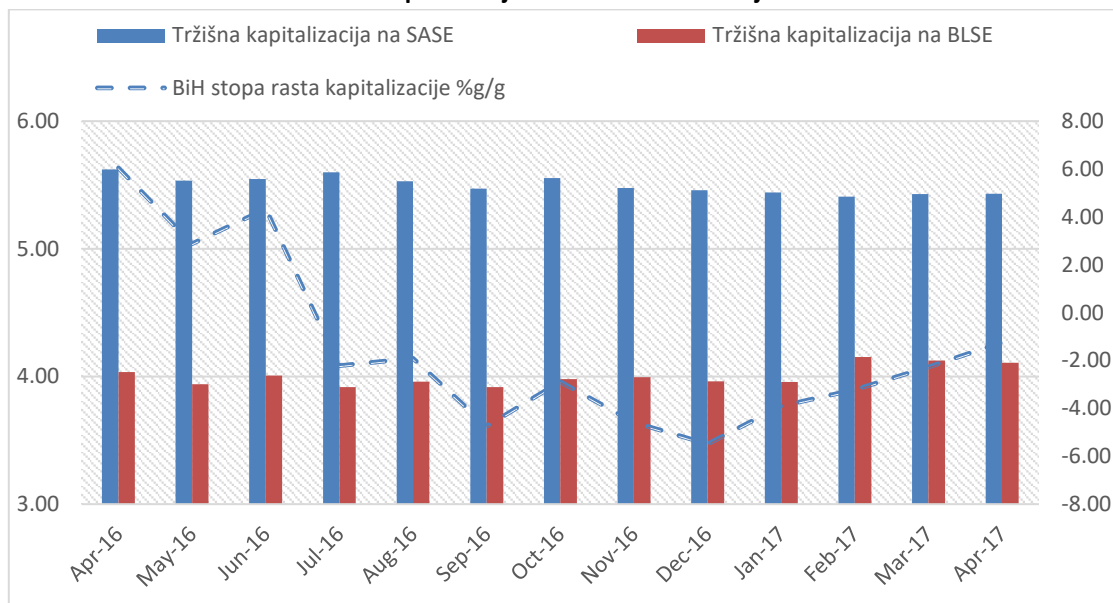
Grafikon 12: Ukupan promet na SASE i BLSE



Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na Sarajevskoj berzi na kraju mjeseca aprila iznosi 5,43 mlrd. KM što predstavlja pad od 3,4% g/g i u ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 56,9%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi u aprilu 2017. godine iznosi 4,11 mlrd. KM i bilježi minimalan rast od 1,8 % g/g sa učešćem 43,1% u ukupnoj kapitalizaciji. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u aprilu 2017. godine iznosi 9,54 mlrd. KM i bilježi pad od 1,2% g/g.

Grafikon 13: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM



Izvor: SASE i BLSE

4. Strane direktne investicije

U trenutku pisanja informacije nisu bili dostupni podaci za prvi kvartal 2017. godine.

Ukupna ulaganja u 2016. godini su iznisa 460,6 mil. KM (neto finansijska pasiva) i manja su za 10,8% g/g. Od ovoga iznosa, ukupne reinvestirane zarade u 2016. godini su iznosile 146,64 mil KM i manje su za 12,9% g/g. Reinvestirane zarade čine oko 31,8% tj. nešto više od trećine ukupnih SDI¹⁸.

Tabela 7: SDI po kvartalima u 2013, 2014, 2015. i 2016. godini

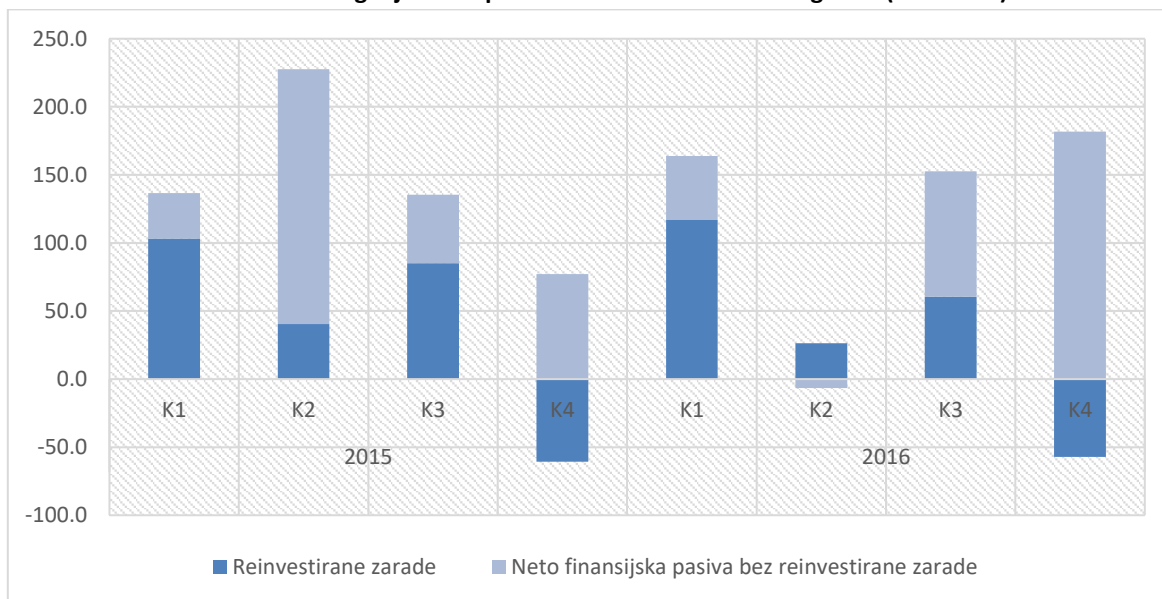
U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	252,3	202,6	127,2	185,1	767,1
2015	136,7	227,6	135,4	16,5	516,2
2016	163,8	19,7	152,5	124,6	460,6

Izvor: CBBiH

Ulaganja u četvrtom kvartalu 2016. godine su značajno povećana, gotovo 7,5 puta u odnosu na ulaganja u istom periodu prethodnog perioda (kada su iznosila samo 16,5 mil. KM) i iznosila su 124,6 mil. KM. Upravo ovo povećanje je značajno popravilo stanje ukupnih SDI u 2016. godini.

¹⁸ Podaci objavljeni u platnom bilansu za četiri kvartala 2016. godine.

Grafikon 14: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015. i 2016 godini (u mil. KM)



Izvor: CBBiH

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (09.09.2016. godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima dok je u februaru 2016. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima”.